

Gıdada Dış Ticaret Sancısı

Türk Gıda Mevzuatına Uygun Olmayan Ürünlerin Yurt İçinde Satılması Kabul Edilemez

*R. Petek Ataman
TMMOB Gıda Mühendisleri Odası
Yönetim Kurulu Başkanı*

5179 sayılı gıda kanununda yer alan halk sağlığı ve gıda güvenliği hiç düşünülmeden yerleştirilmiş bulunan dış ticaret maddesi can yakıyor.

Söz konusu kanunda "ihraç edilen ürünün geri gelmesi halinde, halk sağlığını tehlikeye düşürmemek şartı ile ayniyat tespiti yapılarak yurda girişine izin verilir. Bu ürünlerin yurt içinde satışına ancak Türk Gıda Kodeksine uygun hale getirilmesi koşulu ile izin verilir." hükmü yer almaktadır. Bu ifade esnek bir ifade olup, öncelikle gıda güvenliğini tehlikeye atmakta ve ardından haksız rekabeti beraberinde getirmektedir.

Bu madde ile; dünya pazarında satılamayan ve bu uzun yolculuk sırasında özelliklerini kaybetmiş bir ürünün yeniden ülkemize gelebilmesi veya sınırlarımız dışına çıkarıldıktan sonra aynı şartları taşımayan başka bir ürün ile yer değiştirilebilmesi, ürün içeriye alındıktan sonra Tarım Bakanlığına baş vurmadan piyasaya sürülebilmesi mümkün hale getirilmekte ve bir çok yolsuzluğun kapısı aralanmaktadır. Kontrol sistemleri son derece düzenli işleyen AB Ülkelerinde dahi ihracat dönüşü ürünler mevzuata aykırı olduğunda geri alınmazken, ülkemizde bu mümkün hale getirilmiştir. Gümrük kapısından geçtikten sonra güvensiz olabilecek bu gıda maddeleri tüm ülkeye yayıldıktan sonra nasıl denetleneceği muammadır. Bu durum gıda güvenliği sistemine açılmış kara bir deliktir. Sadece üç beş tane ihracatçı firmanın gerektiğinde kullanacağı bir açık

yaratmak için, halkımızın güvenliği bir kez daha tehlikeye atılmıştır.

Bu durum aynı zamanda yurt içinde gıda maddesi üreten ve ithalat yapan firmalar içinde haksız rekabet doğurmaktadır. İthal ederken veya üretilirken Türk Gıda Kodeksine uygunluk aranırken, ihraç edildikten sonra yeniden millileştirilecek olan gıdalara neden yine aynı kurallar uygulanmamaktadır. Bunun hiç bir mantıksal açıklaması yoktur. Gıda denetim sisteminde bu kadar açık varken böyle bir hata uzun vadede bir çok sorunu beraberinde getirecektir (farklı mallarla karıştırma, yer değiştirme, bozulma, karantina gibi).

Gıda kanununda yer alan bu hükmün uygulama biçiminin ivedilikle değiştirilmesi ve sadece ayıklama veya sınıflama ile mevzuata uygun hale getirilebilecek yabancı maddesi yüksek bakliyat, kırık tane sayısı fazla pirinç gibi gıdalara uygulanması sağlanmalıdır. Aksi taktirde, gıda güvenliğinden sorumlu olan Tarım ve Köyişleri Bakanlığı hem gıda güvenliği zincirini kırdığı için hem de haksız rekabete sebep olduğu için tüketicilere hesap vermek zorunda kalacaktır. Ayrıca bu maddenin kanun hazırlanırken kimler tarafından hangi aşamada ilave edildiği veya değiştirildiğinin de kamu oyunun bilgisine sunulması şeffaflık ilkesinin bir gereği olmalıdır. Halkın güvenliğinin hangi maksatla geri plana atıldığının bilinmesi önemlidir.

TÜBİTAK

MARMARA ARAŞTIRMA MERKEZİ
GIDA BİLİMİ VE TEKNOLOJİSİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

1. Uluslararası Gıda ve Beslenme Kongresi
15-18 Haziran 2005 - İSTANBUL

www.mam.gov.tr